

III. Chalcatongo Mixteeks

Het Mixteeks is een tak van de Oto-Mangeese taalfamilie. Mixteeks wordt voornamelijk gesproken door de Mixteken die in het zuiden van Mexico wonen. Met een half miljoen sprekers is het Mixteeks de op drie na grootste taal van Mexico. Het is echter preciezer om het Mixteeks niet als een enkele taal te beschouwen, maar als een continuüm van verschillende dialecten of zelfs van verschillende talen. Deze opgave gaat over het Mixteeks zoals gesproken in het dorpje Chalcatongo.

Het Chalcatongo Mixteeks heeft een bijzondere manier om plaatsen aan te duiden, zoals de volgende zinnen laten zien.*

hiyaa ndaʔayũnu sikimesa	De tak is op de tafel.
nindeči saa šiniyũnu	De vogel vloog over de boom.
nindukooðe šiniyũkuri	Hij zat bovenop mijn heuvel.
ndukoo seʔe wãã haʔamesa	Die zoon zit naast de tafelpoot.
nihyaari sikibeʔeri	Ik was op het dak van mijn huis.
ndukoori šiniyũnu	Ik zit in de boomtop.
hiyaa yuu wãã čiimesa	Die rots is onder de tafel.
hitu seʔeri yatabeʔe	Mijn zoon ligt achter het huis.
nindukoori sikihika yatayũnu	Ik zat bovenop de muur achter de boom.
hiyaa beñũʔũ sikiyuu haʔayũku	De kerk is op een rots aan de voet van de heuvel.

De letterlijke betekenis van de volgende Mixteekse woorden is gegeven.

šini	hoofd
ndaʔa	hand, arm
či	buik
siki	rug (van een dier)
yata	rug (van een mens)
haʔa	voet, been

Opgave 1: Vertaal de volgende zinnen naar (goed) Nederlands. D.w.z. *de voet van een berg* is goed Nederlands, terwijl *het hoofd van een berg* dat niet is.

- nihitu yuuri haʔari
- hiyaaðe yatahikari

* De <š> is een medeklinker die hetzelfde klinkt als *sj* in het Nederlandse woord *sjabloon*, <č> klinkt als *tsj* in *tsja*. De medeklinker <ð> wordt uitgesproken als *th* in Engels *though*. De medeklinker <ʔ> is een zogenaamde glottisslag, de klank die je hoort tussen de twee klinkers in Nederlands *beamen*. Een letter met een ~ wordt door de neus uitgesproken. Tot slot, de klinker <i> zit qua uitspraak tussen *u* in Nederlands *huh* en *u* in *uw*.

Opgave 2: Vertaal de volgende zinnen naar Chalcatongo Mixteeks.

- a. De zoon vliegt over de tafel.
- b. Die vleugel lag op mijn arm.

Opgave 3: Een van de volgende twee zinnen is geen correct Mixteeks. Geef aan welke en leg uit waarom.

- a. ndukooðe sikihika
- b. nihiyaari šinihika

Opgave 4: Leg uit in welke situaties de volgende vertalingen van *onder de boom* correct zijn. Je mag de situatie beschrijven of tekenen.

- a. haʔayũnu
- b. čiiyũnu

Opgave 5: Vertaal de volgende woorden naar (goed) Nederlands en verklaar het verschil in betekenis.

- a. sikibeñũʔũ
- b. yatabeñũʔũ